

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Suomen ympäristökeskus katsoo, ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävien siirto poliisille rajoittaisi merkittävästi ympäristönsuojelun yleistä etua valvovien kuntien ja valtion ympäristönsuojeluviranomaisten mahdollisuuksia varmistaa sekä ennalta että toiminnan jo alettua, ettei ampumaratatoiminnasta aiheudu ympäristönsuojelulaissa kiellettyjä seurauksia, kuten maaperän ja pohjaveden pilaantumista. Esitetty ympäristönsuojelulain säännösten siirtäminen ampumaratalakiin tekisi lainsäädännöstä nykyistä sekavampaa ja vaikeaselkoisempaa. Myös toimivalta eri viranomaisten välillä olisi epäselvä. Näin ollen muutosehdotuksen ei voida katsoa sujuvoittavan, vaan pikemminkin haittaavan uusien ratojen perustamista.

Esityksellä kavennettaisiin merkittävästi eri intressitahojen osallistumisoikeuksia. Esimerkiksi yleistä etua valvovalta Lupa- ja valvontavirastolta ei pyydetä lausuntoa eikä sillä myöskään olisi muutoksenhakuoikeutta. Osallistumisoikeuden rajoituksilla on merkitystä punnittaessa perustuslain kansalaisille takaaman ympäristöperusoikeuden ja oikeusturvan toteutumista sekä Århusin sopimuksen velvoitteita suhteessa lakiesitykseen. Esityksessä ei ole arvioitu vaikutuksia perusoikeuksiin eikä perusteltu osallistumisoikeuden rajaamisen tarvetta.

Lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi esityksen mukaan Poliisihallitus. Tässä yhteydessä muutettaisiin myös ympäristöministeriön osalta valtioneuvoston ohjesääntöä siten, että ampumaratoja koskeva ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta siirrettäisiin ympäristöministeriön toimialalta sisäasiainministeriön toimialaan kuuluvaksi tehtäväksi. Syke katsoo, ettei siirtoa tule tehdä, vaan säilyttää ampumaratoja koskeva ympäristönsuojelu ja ympäristövahinkojen torjunta ympäristöministeriöllä, jonka toimialaan ympäristöön liittyvät tehtävät muutoinkin kuuluvat.

Syke pitääkin parempana vaihtoehtona, että ampumaratojen ympäristönsuojelusta vastaavana viranomaisena toimisi valtakunnallisesti Lupa- ja valvontavirasto. Lupa- ja valvontavirastoon siirtyvällä henkilöstöllä, toisin kuin Poliisihallituksella, on jo aiempaa kokemusta sekä ympäristönsuojelulain mukaisten lupahakemusten ja ilmoitusten käsittelystä että niiden valvonnasta. Syke ei näe ongelmaa kahden lupaviranomaisen mallissa, sillä monen muunkin toimialan ja luvan suhteen näin menetellään. Kaikkien ampumaratojen ympäristölupahakemusten ja ilmoitusten valtakunnallisen käsittelyn ohjaaminen Lupa- ja valvontaviraston vastuulle tukisi myös Orpon hallitusohjelman tavoitetta kuntien hallinnollisen taakan keventämisestä.

Syke suhtautuu kriittisesti esityksessä ehdotettuun malliin, jossa käytännössä luovuttaisiin ympäristölupamenettelyn tapauskohtaisesta harkinnasta, mikä olisi vastoin paikallisten olosuhteiden ja haitankärsijöiden huomioimista. Ampumaradoilla on aina tarpeen tarkastella tapauskohtaisesti ympäristön- ja terveydensuojelun kannalta tarvittavia teknisiä ratkaisuja sekä riskienhallintamahdollisuuksia.

Valtioneuvoston asetukseen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006) sisältyy päästökielto pohjaveteen, jonka mukaan asetuksen liitteen 1 kohdassa E tarkoitettua vaarallista ainetta tai liitteessä mainittuun aineryhmään kuuluvaa ainetta ei saa päästää suoraan tai välillisesti pohjaveteen. Mukana aineryhmissä ovat metallit ja niiden yhdisteet. Lakiluonnoksen perusteluissa on nostettu esiin lyijy, joka onkin merkittävin ampumaradoilla luodeista ympäristöön joutuvista metalleista. Osalla pohjavesialueista, joilla sijaitsee tai on sijainnut ampumarata, on havaittu pohjaveden lyijypitoisuuksia, jotka ylittävät pohjaveden ympäristölaatunormin. Huomioitavaa on, että luodeissa on myös muita metalleja, kuten antimonია, kuparia ja sinkkiä.

Esityksen mukaan vähäiseksi ampumaradaksi määriteltäisiin rata, jolla olisi mahdollisuus ampua vuodessa enintään 100 000 laukausta. Syken näkemyksen mukaan laukausmäärän kymmenkertaistamista nykyisestä määrästä ei voi pitää vähäisenä eikä kohtuullisena haitankärsijöiden ja ympäristönsuojelun kannalta, eikä sellaista rataa pitäisi käsitellä lupamenettelyä kevyemmässä ilmoitusmenettelyssä.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

-

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

-

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

-

Attila Mikko
Suomen ympäristökeskus SYKE